

THAMNOPHISKWEEK 'NIEUWE STIJL'

Jan van het Meer

*Chopinpad 34, 1323 RZ ALMERE. Tel
036-5361243*

■ INLEIDING

Zoals ik eerder heb beschreven in één van mijn eerdere artikelen over thamnophissen (Van het Meer, 1995), had ik in de voorgaande jaren niet veel bijzonders gedaan om mijn dieren te laten paren; ik had alleen wat 'geëxperimenteerd' met licht en warmte.

Vanaf februari 1995 ben ik met een, voor mij, nieuwe stijl van kweken begonnen. Deze 'nieuwe stijl' van kweken kon, omdat ik vanaf februari 1995 een aparte ruimte tot mijn beschikking heb: er is eind januari een dakkapel op de zolder geplaatst, waardoor deze ruimte geschikt werd als slangenkamer. Voorheen had ik geen behoefte om op de hierna te beschrijven manier te kweken, omdat de dieren altijd in de huiskamer of zijkamer waren gehuisvest. Het gedurende kortere of langere tijd kijken naar lege terraria trok mij niet. Nu mijn dieren niet meer direct in het zicht zijn heb ik er minder problemen mee om ze in winterrust te laten gaan. Tevens heb ik meteen van deze gelegenheid gebruik gemaakt om een aantal vragen, die ik al enige jaren had, voor mijzelf te beantwoorden. Over enkele van deze vragen lopen de meningen nogal uiteen. De vragen luiden als volgt:

- wanneer zijn de dieren paringsbereid?
- Is één paring voldoende?
- Is de winterrust zinvol voor thamnophissen?

Hieronder zal ik het een en ander beschrijven van wat

ik zoal gedaan heb, wat de resultaten zijn en of ik op mijn vragen een antwoord heb gekregen.

■ WINTERRUST

Twee weken voor de winterrust, half januari, ben ik gestopt met voeren, zodat de dieren met een lege maag aan hun winterrust konden beginnen. De problemen die zich eventueel kunnen voordoen als er voedselresten in de maag blijven zitten kunnen de volgende zijn:

- gasophoping door het rotten van voedselresten; dit kan de dood tot gevolg hebben;
- het uitbraken van de prooi; dit is uiteraard ook niet bevorderlijk voor het dier.

Alle dieren zijn vanaf eind januari tot eind maart, dus twee maanden, in winterrust geweest. Tijdens deze periode zijn de dieren in hun eigen terrarium gebleven. Dit vind ik persoonlijk de gemakkelijkste oplossing, vooral omdat ik de controle op de dieren eenvoudiger vind. Tijdens deze rustperiode hebben de dieren continu water tot hun beschikking gehad. De temperatuur was tussen de 10 en 17 graden Celcius. Deze nieuwe ruimte is redelijk koel te houden en alleen op warme dagen ging het kwik naar de 17°C. Sommige dieren waren op die 'warme' dagen redelijk actief, maar gingen weer in rust als het koeler werd. De mannen en de vrouwen zijn gedurende de hele rustperiode gescheiden van elkaar geweest. Eind maart heb ik de dieren weer langzaam uit hun winterrust gehaald en de eerste dieren begonnen begin april al weer te eten.

■ LICHT

In mijn terraria gebruik ik SL-spaarlampen, dit zijn energie-zuinige lampen die voldoende licht geven. Twee weken voordat ik stopte met voeren (begin januari) ben ik begonnen met het afbouwen van de lichtintensiteit. Dit hield in, dat ik in een periode van ca. een maand het licht terugbracht van 10 uur naar 0 uur. Helaas heb ik geen gegevens meer wanneer en op welke tijdstippen ik de lichtintensiteit heb afgebouwd. Gedurende de hele winterrust is het licht uit geweest met als enige lichtbron het buitenlicht. Het afdekken, donker maken, van de terraria, iets wat sommige slangenhouders doen, laat ik achterwege, omdat ik het niet nodig acht. Ook hierdoor wordt de controle op de dieren makkelijker.

Aan het einde van de winterrust voer ik de verlichtingsduur in een maand tijd weer op tot 10 uur. Dit gebeurt, net zoals bij het afbouwen, in blokken van twee uur per keer. Hieronder volgt een overzicht wanneer en op welke tijdstippen ik de lichtintensiteit heb opgevoerd:

- 03-03-95: licht twee uur aan (12.00-14.00 uur);
- 08-03-95: licht vier uur aan (12.00-16.00 uur);
- 16-03-95: licht zes uur aan (10.00-16.00 uur);
- 25-03-95: licht acht uur aan (10.00-18.00 uur; tevens de tijdschakelaar op zomertijd gezet);
- 02-04-95 licht tien uur aan (09.00-19.00 uur).

De gehele zomer zal deze lichtintensiteit zo blijven, totdat de dieren weer in winterrust gaan. Bij de volgende winterrustperiode zal het hele ritueel weer van voren af aan beginnen.

De terraria worden niet extra verwarmd door bijvoorbeeld warmtematjes of extra lampen. Wel is het zo, dat de SL-spaarlampen een geringe warmte-afgifte hebben, waardoor het in de terraria ca. drie graden warmer is dan in de kamer waar de terraria staan.

De ruimte zelf wordt vanaf het eerste moment dat de dieren uit winterrust komen verwarmd door een c.v.-radiator die de temperatuur dag en nacht niet beneden de twintig graden Celcius laat komen.

Als in de zomer de temperatuur buiten omhoog gaat, zal ook de temperatuur in de ruimte omhooggaan. Dit houdt uiteraard ook in, dat de temperatuur in de terraria omhoog gaat. Hieruit zult u begrijpen, dat de temperatuur in de terraria, zowel 's nachts als overdag, niet beneden de twintig graden Celcius komt en de hoogte van de temperatuur zeer variabel kan zijn. De afgelopen zomer kon ik overdag zelfs waarden van vijftig graden en hoger meten. In de zomer waren er soms dagen waarop ik de verlichting in de terraria uitschakelde om toch de temperatuur niet al te hoog doen oplopen.

■ PARINGEN

In de maanden april en mei heb ik de mannen bij de vrouwen gezet en hebben er paringen plaatsgevonden. De paringen duurden, afhankelijk van de interesse van de mannen, 30 tot 90 minuten. Indien er geen of nauwelijks interesse was, verwijderde ik de man/mannen weer en bracht ik ze na een paar dagen weer opnieuw bij de vrouw/vrouwen. Dit herhaalde ik net zo vaak, totdat bijna alle dieren hadden gepaard. Helaas waren sommige vrouwen niet paringsbereid, dus stopte ik eind mei met mijn pogingen tot koppelen. Hieronder zal ik de paringen beschrijven zoals ik die heb waargenomen:

Thamnophis sirtalis sirtalis black

De paringen bij *Thamnophis sirtalis sirtalis* black waren zeer fel en duurden ca. 30 minuten. De dames in kwestie hielden in alle drie de gevallen hun staart omhoog, zodat hun cloaca open ging staan, zodat de hemipenis van de man gemakkelijk naar binnen kon.

Bij twee van de drie paringen waren de vrouwen net

verveld. Bij de vrouw die niet was verveld duurde het iets langer voordat ze paringsbereid was.

Thamnophis sirtalis similis

Bij de *Thamnophis sirtalis similis* daarentegen verliep bij de ene vrouw de paring rustig en daar is mij ook niks bijzonders opgevallen, zij het, dat de man al het werk moest doen. De medewerking van deze vrouw was niet zo enthousiast als bij *Thamnophis sirtalis sirtalis black*. De andere vrouw weigerde te paren, voor zover ik het kan inschatten heeft zij sperma opgeslagen van 1994 en dat gebruikt om zwanger te worden.

Thamnophis marcianus

Bij *Thamnophis marcianus* hebben de beide mannen gedurende de maanden april en mei bij de vrouwen gezeten en daardoor heb ik helaas geen paringen kunnen waarnemen. Dit had te maken met het feit, dat de mannen geen interesse hadden in de vrouwen.

Thamnophis sirtalis semifasciata

Bij de *Thamnophis sirtalis semifasciata* heb ik bij twee vrouwen een paring gehad, net na de vervelling, waartoe de ene vrouw bereidwilliger was dan de andere. De derde vrouw is wel bij de mannen geweest maar ik heb geen paringen waargenomen.

Thamnophis sirtalis parietalis

De mannen zijn diverse malen bij de vrouwen gezet, maar er was geen of nauwelijks seksuele activiteit bij de mannen. Het maakte ook niet uit of ze net waren verveld of niet.

Op de *Thamnophis marcianus* na, dit kon ik niet controleren, had ik bijna alle vrouwen één keer succesvol laten paren. Onder een succesvolle paring versta ik een paring waarbij de man met zijn hemipenis vastzit aan de vrouw en na het loslaten geen interesse meer heeft in haar.

■ NAKWEEK

Alle vrouwen en mannen waren bij paring volwassen, dus geslachtsrijp. De leeftijd van de vrouwen en mannen was twee jaar of ouder. Bijna alle vrouwen hebben in 1995 gejongd, ook enkele vrouwen die niet hadden gepaard. De vrouwen die niet hebben gepaard hebben gebruik gemaakt van spermaopslag. Hieronder volgen de kweekresultaten over 1995.

Thamnophis sirtalis sirtalis black

- Vrouw 1: 02-07-95, 5 jongen, 8 ei, 7 doodgeboren;
- Vrouw 2: 07-07-95, 10 jongen, 5 ei, geen doodgeboren;
- Vrouw 3: 10-07-95, 1 jong, 7 ei, geen doodgeboren;

Thamnophis sirtalis similis

- Vrouw 1: 21-01-95, 14 jongen, 3 ei, 7 doodgeboren;
  - Vrouw 1: 20-07-95, 8 jongen, 10 ei, 1 doodgeboren;
  - Vrouw 2: 04-08-95, 19 jongen, geen eieren, 1 doodgeboren;
- Vrouw 1 heeft dus twee keer geworpen in 1995.

Thamnophis marcianus

- Vrouw 1: 01-07-95, 7 jongen, 3 ei, geen doodgeboren;
  - Vrouw 2: 13-07-95, 7 jongen, geen eieren, 7 doodgeboren;
  - Vrouw 3: 14-08-95, 5 jongen, geen eieren, 9 doodgeboren;
- Bij de dode jongen van vrouw 2 zat een albino exemplaar.

Thamnophis sirtalis semifasciata

- Vrouw 1: 15-06-95, 1 jong, geen eieren, geen doodgeboren;
- Vrouw 1: 18-06-95, 32 jongen, geen eieren, geen doodgeboren;
- Vrouw 2: 11 jongen, 4 eieren, 1 doodgeboren, 1 mismakkt;

•Vrouw 3: 15 jongen, geen eieren, geen doodgeboren;
Vrouw 1 heeft dus in twee etappes geworpen. Van vrouw 2 en 3 helaas geen data van geboorten bekend.

Thamnophis sirtalis parietalis

- Vrouw 1: 1 jong, geen eieren, geen doodgeboren;
- Vrouw 2: niet geworpen;
- Vrouw 3: niet geworpen.

■ CONCLUSIE

Enkele mannen hebben in sommige gevallen twee of drie vrouwen bevrucht; dit kan misschien consequenties hebben voor de kwaliteit van het sperma.

Omdat ik geen enkele paring gezien heb, was het aantal paringen bij *Thamnophis marci* niet te controleren.

De paringsdrift van de mannen en de paringsbereidheid van de vrouwen is nogal wisselend, maar over het algemeen zijn de dieren direct na de winterrust bereidwillig. Hierbij wil ik wel opmerken, dat de vrouwen die net verveld waren het meest paringsbereid waren en de mannen waren in de meeste gevallen actiever om te paren.

Eén paring is voldoende om nakweek te krijgen waarbij opvalt, dat het aantal jongen iets lager is dan voorgaande jaren. Dit kan ook door omstandigheden komen waar ik geen invloed op heb, zoals bijvoorbeeld de zeer hoge temperatuur van de afgelopen zomer.

Het aantal onbevuchte eieren was niet veel hoger dan in andere jaren, maar het aantal dode of niet goed ontwikkelde jongen was daarbij wel iets hoger.

Hierdoor is voor mij duidelijk, dat een winterrust voor de bovenstaande *Thamnophis*-soorten niet echt noodzakelijk is om te kweken. Dit is echter een verslag over één seizoen (1995); de uitslag over verscheidene seizoenen kan misschien anders uitvallen.

■ TOEKOMSTPLANNEN

In de toekomst ga ik door met de dieren in winterrust te houden; ik maak de winterrust periode wel langer, ca. drie maanden. Dit heeft betrekking op andere slangensoorten, niet op de thamnophissen die ik in mijn bezit heb. Tevens zal ik de mannen gedurende één maand bij de vrouwen laten zitten en ze daarna weer scheiden, zodat er eventueel meerdere paringen kunnen plaatsvinden. Op deze manier wil ik proberen, of het aantal onbevuchte eieren en dode en niet volgroeide jongen kan worden gereduceerd.

■ TOT SLOT

Het is opvallend, dat slecht één paring, in sommige gevallen zelfs spermaopslag, voldoende is om nakweek te krijgen. Ik ben getuige van elke paring geweest. Daarom weet ik ook zeker, dat er maar één paring heeft plaatsgevonden. Op het moment dat er niets gebeurde, of dat ik even weg moest heb ik de mannen bij de vrouwen weggehaald. Bij de vrouwen plaatste ik twee of meer mannen en één van deze mannen heeft met de vrouw gepaard. Welke man met welke vrouw heeft gepaard weet ik in de meeste gevallen niet, maar dat vind ik ook niet zo belangrijk.

Het bovenstaande geeft m.i. aan, dat er met de bovengenoemde *Thamnophis*-soorten en misschien wel met alle *Thamnophis*-soorten relatief gemakkelijk te kweken is. Hierbij ga ik er uiteraard wel vanuit, dat de dieren goed worden verzorgd en gehuisvest.

Zijn er nog vragen of opmerkingen omtrent dit artikel, dan vind ik het fijn die te vernemen.

■ LITERATUUR

- Meer, J. van het, (1995). *De verzorging en kweek van Thamnophis-soorten. Litteratura Serpentina*, Vol. 15 (3): 69-75.